

TUTAJJAL A TEJÚTON (szatíra)

Írta: Gulyás Péter Pál

Cirkuszt, kenyeret!

HELYSZÍN:

Róma, Tibérius palotája, pazar fogadóterem. Az egész történet végig itt játszódik.

1.

Tibérius római császár bajban van. Az éhező Róma utcáin zavargások támadnak, mert a felpaprikázott tömeg kenyeret, cirkuszt követel. Annak az „álhírnek” dőltek be, hogy az elsüllyeszthetetlen gabonaszállító hajóit elnyelte a tenger.

(Kintről monoton skandálás zaja szűrődik be.)

TÖMEG: cirkuszt - kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt s kenyeret, cirkuszt – kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt - kenyeret, cirkuszt, kenyeret...

TITKÁRNŐ: *(csinos, feltupírozott hajú, mini-tunikás hölgy. Odasúgja a császárnak)* Ott a kávé az orrod előtt.

TIBÉRIUS: *(tekintélyes 50-es férfi, arcán mély gond-barázdák, tógája, mint egy hálóing.)* Nem arról volt szó, Sulptius, hogy a lázongás, a lárma mára befejeződik? Nemde, te vagy a testőrparancsnokom, akire ez a téma tartozik?

SULPTIUS: Kifejezett kérésedre nem folyt vér, mert az gusztustalan.

TIBÉRIUS: Ilyet mondtam? Mennyire igaz!

TITKÁRNŐ: Azt is mondtad, a népet nem illik lekaszabolni, mert az nem búza. Sajnos, mert megoldhatná a gabonahiányt.

SULPTIUS: A gyülekezési jog megilleti őket.

TIBÉRIUS: Megvan a jogalap. *(hangja dörgő lesz, cammog ide-oda)* És a palota elé kirendelt személyemet védő segédcsoportok pajzsokkal felsorakoztak? Vagy ez is ellentétes a polgári alapjogokkal?

SULPTIUS: Felsorakoztak. Mellvért, pajzs és kard, játszva verik vissza a nép hullámcsapásait, számukra ez szórakozás, fél kézzel elbánnak a néppel.

TIBÉRIUS: *(töpreng)* Mi lehet ezzel a lázongással a nagy istenek célja? Kizárt, hogy ne akarnának ezzel üzenni! Csakhogy kibírhatatlan monoton ez a skandálás, mintha a vasút mellett lennének.

TITKÁRNŐ: Viasszal kéne bedugni a füled, mint a hölgytipró hazugságbajnok, az a világcsavargó Odüsszeusz, aki viasszal dugaszolta le matrózai fülét. Egyedül ő akarta élvezni a szirének szirénázását. A vitorlarúdhhoz kikötöztette magát, s parancsolva, hogyha üvölt, akkor se engedjék szabadon.

TIBÉRIUS: Utána mi történt?

TITKÁRNŐ: Itt elaludtam. A homéroszi hexameter, mint ez a kinti skandalás, altat... Ott a kávéd!

TÖMEG: (*kintről*): cirkuszt - kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt s kenyeret, cirkuszt – kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt - kenyeret, cirkuszt, kenyeret...

TIBÉRIUS: Nem értem. (*ideges pislogás*) Mintha nem tájékoztattátok volna a népet, hogy minden óhajuk teljesül? Kiadtam az utasítást, nem tudják?

TITKÁRNŐ: Dehogynem. Ők a balhé kedvéért kiabálnak, kieresztik a fáradt gőzt.

SULPTIUS: Az istenek azt akarják, hogy az éhséget is ismerje meg a nép. Azt, hogy nálunk sem fonták kolbászból a kerítést. De nemsokára vége a leckének, hisz az ötvenevezős gabonaszállító teherhajók minden pillanatban befuthatnak Egyiptomból. És akkor okafogyottá válik a tiltakozás, mert lesz kenyér elegendő.

TITKÁRNŐ: Csak győzzék kivárni.

TIBÉRIUS: (*a titkárnőhöz*) Ne légy negatív, csapna beléd a villámos Iuppiter! Ha informáltátok őket, hogy jön a búza, akkor mit zúgnak, mint a darazsak?

SULPTIUS: Nem állítom, hogy minden lakásba bekopogtattunk, de zengenek az utcák. Még a fagylaltoskocsik is reklámozzák az esti cirkuszt, s hogy kenyér is lesz, idő kérdése. Legképzettebb szónokaink kiselőadást tartanak a témában, s egy azt követő kötetlen beszélgetés keretében. Akinek van füle a hallásra, felfoghatta, hogy közeleg az ingyen kenyér.

TIBÉRIUS: Akkor meg?

SULPTIUS: Hergelik őket a paravánok mögött lapulók, hogy hazudunk. Pedig lesz búza... hacsak a nagy istenek nem akarják másképp.

TIBÉRIUS: (*hümmög*) Igen, az istenek. Megkapta a kajáját Iuno, Iuppiter?

TITKÁRNŐ: Italáldozat volt napkelte előtt, költséges pappal, mézeskalács, nektár, ambrózia.

SULPTIUS: Kilenc hízott ökör gyomrát felnyesték, és egy döglött koca Júnó oltárára. Ha még ezt sem respektálják (*a császárra kacsint*), akkor kölcsönvesszük az orsót pörgető Sorsisten szerepét egy tömegbe lövés erejére...

TIBÉRIUS: Brutalitásról szó se lehet. Épp erre várnak jóakaróink, hogy ijedtében a nép majd törjön-zúzzon. Nevesíthetőek szószólóik?

SULPTIUS: Egy Métos nevű énekes-költő fűti a hangulatot, ismételve biztos forrását, hogy hajóid meg sem érkehetnek: rozoga tákolmányok, vaskapcsok nélkül barkácsoltátok őket össze.

TIBÉRIUS: Ez vicc.

TITKÁRNŐ: Továbbá, terjed egy pletyka, hogy a hajónak nevezett teknőidben civilbe bújtatott egyiptomiak lapulnak a lázongás leverésére. Mások szerint, ha e tákolmányok a búzával ideérnek, a part szirtje őket garantáltan összetöri.

TIBÉRIUS: (*hümmög*) Ettől magam is tartok. Ám az Isis valóságos műremek! Hossza 120 öl és 30 széles, árboca éig ér, az tartja a merész keresztvitorlát. Ó, az a lágyan kiemelkedő aranyozott tat, s a másik végén a messze magasan, kecsesen kiugró hajóorr!

SULPTIUS: Kürtöltesd ki, nemes hazugsággal, hogy a hajók megérkeztek!

TIBÉRIUS: Hazudni nem szabad készakarva, mert átlátnak a szitán.

SULPTIUS: Honnan tudnák? A kikötő messze van.

TITKÁRNŐ: Megtudnak azok mindent (*sóbajt, s Tibérius füléhez hajol*), mint a férjem.

TIBÉRIUS: (*ideges lesz*) Hogyan? Megtudta? Mit?

TITKÁRNŐ: Mindent. Tőlem.

TIBÉRIUS: De hát köztünk semmi sincs.

TITKÁRNŐ: Hát ez az!

(*A magához intett testőrparancsnok lomhán odaballag.*)

TIBÉRIUS: Sulptius. Mit is mondtál? Ki a főkolompos odalent? Métos?

SULPTIUS: (*derült mesélésbe fog*) Igen, az. Erről tegnap személyesen győződtem meg. A Veszta szüektől jöttömben az ordibáló tömegén átvágva, na kit látok? Métos, az a kopasz nagy eszű kis fűzfapoéta, egykori gályarab épp egy köemelvényre cihelődött fel, s az „érdemeid fölött” is gyalázott. „*Tibérius mintha megbódult volna elméjében, sikkaszt, lop, hazudik*”. Ugyanis egy bizonyos Brennus nevű szavahihető szemtanútól tudja, aki a Szfinx fedéltetmestere. Végül egy szellemes bökversben összegezte milyen vagy, s mit véssenek sírköved oszlopára, amit vele a köznép boldogan skandált.

TIBÉRIUS: A köznép?

TITKÁRNŐ: (*kicsit kárörvendően*) Bizony ám. Ugyanolyan hitványul rágalmaz ma, ahogy ünnepelt.

TIBÉRIUS: (*Számonkérő pillantást vet Sulptiusra*) És erre te?

SULPTIUS: Szembe mégse szegülhettem a tömeggel, de eskü kíséretében elmagyaráztam, a hajók elsüllyeszthetetlenek, s hogy maguk a Veszta szüzek sügták meg: közelednek. A polgárháborúban járatlan vagyok, az ékesszólás ilyenkor a legjobb fegyver.

TITKÁRNŐ: Szerencséd, hogy nem vágta el azt az ékesszóló torkot. Mily szavakkal fegyverezted le őket?

SULPTIUS: Nem tűrtem gyáván sérelmeiket. *(hamiskás félmosolyal)* „Máskor, Métos – mondtam, ha ilyen magasságba mászol fel, s szádát kinyitod, előtte szőrtelenítsd a lábad!” S erre a tömeg jól kiröhögte, de a hitványabbak nekem ugrottak, „Halál rá!”, kiabálva szegődtek a nyomomba, s kergettek az Ökörfejek teréig, ahol már-már sikerült bekeríteniük. Jól megrugdostak, s csaknem elkezdték felettem a darutáncot, ám mindenféle viszontagság árán sikerült kicsúszni a kezükből. A szürkület, s a boszporuszi követ felesége, ki folyton a nyomomban lebzsel, a karmukból kimentett, eltűntem puha gyaloghintójában, s elsodort gyilkosaink hullámozó tömege.

TITKÁRNŐ: Megnyugtató, hogy életben maradtál.

SULPTIUS: Ó, csak ezt a cirkuszimádó Métozt kapjam el, hogy végre az oroszlánokkal is cicázhasson.

TIBÉRIUS: Várjunk, mert könnyen szikrát vet a szalma, s birodalmunk porig éghet. A nép tele van jóindulattal, megdolgozzák őket a süket dumával jóakaróink, kik akadnak, nem is kevesen, még odafent is, az égben.

TITKÁRNŐ: Továbbá, nem mindenki szeret éhezni.

TIBÉRIUS: *(Az ég, az istenek felé ordít)* Ó, Iuppiter, hány ökröt áldoznak még, hogy méltányold? *(idegesen masíroz fel-le a teremben, iszogatja kávéját)*

TITKÁRNŐ: Törődj bele, az istenek tesznek ránk, pedig ők is éhkoppon maradnak a díszpáholyban, ahonnan a mi ingyen cirkuszunkat nézik. Őket másolja a kinti tömeg.

TIBÉRIUS: *(gondterhelt sóhaj)* Mi lesz a Circus Maximus esti ingyen műsora? Lehet, elmegyek, hogy kieresszem a fáradt gőzöt, ha addig fel nem koncolnak... Foglaljatok nekem is egy helyet, de ne ott, ahol legnagyobb a zsivaj, a tolongás.

SULPTIUS: Égi nyitóképként istenek harca. Fegyvertánc, előkelő ifjak járták, amit gladiátorviadal követ, de Livilla, a legfőbb gladiátor gyengélkedik, nem tud részt venni. A márványistállóból előront majd az oroszlán, nílusi krokodil, s rabszolgáink is lehetőséget kapnak bemutatni fegyvertelenül tudományuk.

TIBÉRIUS: Ez tehát a műsor intellektuális része.

SULPTIUS: Sikamlós is lesz, nem kell megijedni. Egy Naxosz szigeti ételvivő asszonyt, aki tiltott bíborruhában járt, s gombát hozott neked mint az istenek eledelét, bepréselik egy fatehénbe, s „példásan erkölcsös életmódja” jutalmaként egy áldozatra szánt hófehér egyiptomi bika hágja meg...

TITKÁRNŐ: *(zaklatottan)* Gátlástalan néember! *(lamentál)* És fellépési díjat kap érte?

TIBÉRIUS: *(fejcsóválva)* Mivé lett a lét, ami egykor az aranykorban oly fényes volt, makulátlan? Egy kipróbált erkölcsű koros hölgyre kéne az ifjak nevelését bízni, aki őket szeméremre, hivatástudatra okítja, amitől jobbak lesznek. Mert szakadékba vezet ez a mai önmagából kifordult gyalázatos valóság.

SULPTIUS: Ja, a záróképet, a hattyú-Ikaroszt majd kifelejtettem. Felszáll, lezuhan, s szétfröccsen a nézőseregbe a vére.

TIBÉRIUS: *(befogja a fülét)* Nem! Nem! Nem! Remeteségbe vonulok. Ó, Rodosz, ó gyerekkor, gondtalan évek! *(nosztalgikus sóhaj)* Lictor, hivatali szolga akkoriban nem koslatott folyton a nyomomban, kedvemre sétálgattam fel-le a gymnasiumban, egyenrangúként érintkeztem a helybeliekkel, részeg paraszttal jókat kocsmázva. Diszkoszdobást tanultam! Onnan aztán elkerült a család, amikor apámat pontifexnek kinevezték, s elküldték Galliába, hogy ott létesítsen kolóniákat. Hova lettél mára, Normalitás?

TITKÁRNŐ: A normalitás unalmas. A halhatatlanokat majmoljuk, akik kínjukban mindenféle eszement, perverz baromságot kitalálnak, idejük, lehetőségük végtelen, nem bírnak magukkal odafent a felhők közt. Az emberiség története egyébként is a bűnözés története.

TIBÉRIUS: Egyvalami bizonyos, nem mi tehetünk arról, hogy szörnyek lettünk. De ez is jó biztos valamire.

TÖMEG *(kintről)*:

cirkuszt - kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt s kenyeret, cirkuszt – kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt - kenyeret, cirkuszt, kenyeret...

(Egy kő beveri az üveget, s a császár lábához gurul. Döbönt csend odabent, csak a kinti skandálás hallatszik rendületlenül.)

TIBÉRIUS: *(az ablak felé ordít)* Kezd belőletek elegendem lenni, le lesztek mosva a színről! Dobjuk a csőcselék a Tiberisbe, ha ennivaló nincs, legalább igyanak! Ó, anyám, bár tényleg megöltél volna, amikor Nápolynál az ellenség kis híja, ránk talált, sírásommal csaknem elárultalak benneteket!

Krémek és kémek

2.

A baj nem jár egyedül: a csillagjósok Júdeából egy „veszélyes mágusra”, Jézusra figyelmeztetnek, kihez tömegesen pártolnak át a légiósok. Quintus, a császár kéme személyesen számol be csodáiról, sőt, egy talányos lepényt is rejt a tarisznyája, mely, mint később kiderül, a kenyérszaporításból származik.

(Éktelen zaj szűrődik be, de most a folyosóról, mikor egy rabszolga limonádét hoz, s körbe kínálja.)

TIBÉRIUS: Betört a tömeg? Mi ez a lárma kint a folyosón?

TITKÁRNŐ: Mi lenne? Szerda van, fogadónapod.

TIBÉRIUS: *(bosszankodva)* Kik várják ma, hogy elvegyem az élettől kedvük?

SULPTIUS: A bukottak. A szíriai alkirály, kit másfél éve nem fogadsz, pedig nincs náluk konzuli rangú legátus. A boszporuszi követ kéri, hogy a kereskedés terheit és a vámot megszüntessük. Egy athéni iskolamester konzul szeretne lenni, amúgy rátermett fickó....

TIBÉRIUS: Tehát lefizetett.

TITKÁRNŐ: Arménia egzaltált alkirálya őrjöng, pártusok foglalták el a hazáját.

TIBÉRIUS: Szörnyű lehet... még egy foglalt toalett is borzasztó. Javaslom, béküljenek ki. *(felemeli hangját)* Lettek volna előbb okosok! Pártusaikat nem kellett volna folyton gyilkolni! Ám sorsuk számunkra pillanatnyilag nem hadiérdek. *(a levegőt szaglássza)* De honnan lengett ide ez az ínycsiklandó váratlan kajaillat, mintha kifőzdében volnánk. *(szimatol jobbra-balra)*

TITKÁRNŐ: A palota egész területén tilos az étel, amióta fogyókúrát parancsolt rád *(súgja)* tubicám, Aszklépioszod, no meg az egerek miatt.

SULPTIUS: Az ifjúkori szakácsod, aki ma júdeai kémünk, jelentéstételre várakozik. Lelkére kötötted, állítja, hogy mindig hozzon valami finomságot, mert imádod a főztjét.

TIBÉRIUS: Ahá! Quintus? Ő az, aki kém lett Júdeában. A torták atyamestere.

TITKÁRNŐ: Krémek és kémek... Quintus hasznos fickó, segít értelmezni a pöffeszkedő pukancs helytartó, Pontius Pilátus hőstetteit.

TIBÉRIUS: Quintus pont olyan, mint ez a kaja szag, a küszöb alatt is bárhová beszivárog. Jókat zabáltunk, még, amikor quaestor voltam az Antonius és Kleopátra feletti actiumi győzelmet a Ión tengernél ünnepeltük. Boldog évek, üde szépasszonyok bűvöletében, kézről-kézre adtak akkoriban. Na, hívjátok csak Quintust, hozza be a kaját is.

TITKÁRNŐ: És mi lesz a fogyikurival? Beárullak az orvosnak, s elnászpángol.

TIBÉRIUS: *(megbitt pillantással)* Majd komótosan eszegetek, Silvia, nem kétpofára. Nevelőatyám, Augustus intett egykor, minden levelét kívülről fújom: „*Ha azt ballom, hogy a sok munkád miatt lefogytál, pusztítsanak el az istenek, ha egész testemben nem borzongok; kérlek, kíméld magad, nehogy betegség híre anyádat és engem megöljön*” Hol van hát Quintus? Fontos lenne vele szót váltanom, egybehívott jóspapjaim óvtak, Júdea ma a leggyengébb láncszem, ha elszakad, gyöngyfűzérként hull szerte birodalmunk.

SULPTIUS: Ott mindig történnek események. Feltűnt egy csodatévő, aki a vakot látóvá teszi, leprást gyógyít, s oly népszerű lett, hogy a Mithras hitű katonáink légióstól állnak át hozzá az új hitet követni. No meg az ifjúság bolondjai.

TIBÉRIUS: Az ifjaknak csak az jó, ami tiltott, mert a vakmerőség az ő menedékük. *(lamentál)* De mért zavar minket, ha az egyik pogány hitről másikra ugranak?

SULPTIUS: Ugrálás közben elhajigálják a páncélt, pajzsot és a kardot, annyira pacifisták, hogy az már fáj. Még a jogos önvédelem is bűn a hitük szerint. A legbátrabbak hagyják el seregünket, s maradnak a reszketők, no meg a tehetetlen vezér. Meghallják Jézus tanításait, s hanyatt-homlok menekülnek hozzá.

TIBÉRIUS: Jézus?

SULPTIUS: Személye botránnykó sokak szemében, honfitársai se mind szeretik, mert kitessékelte a templomból a kufárokat, s azt vallja: ha kővel megdobnak, dobd vissza kenyérrrel...

TITKÁRNŐ: *(félmosoly)* Na ez itt nálunk ma nem jönne össze.

TIBÉRIUS: *(kefelé bökö, amerről az utcai skandalás beszűrődik)* És Pontius helytartónk ilyenkor karba tett kézzel bámul?

SULPTIUS: Honnan tudhatnám? Quintus majd elmondja, azért jött, hogy ezekről beszéljen. Hívom is, de a kajáját, amit hozott magával, bocs, inkább kidobatom, mert biztos mérgezett...

TIBÉRIUS: Majd kidoblak én téged! Megőrültél? Ételt kidobni? Annyira nem áll jól a kincstár. *(felderül az arca)* Hívd szaporán őt, de azt a dagadt előkóstolót is hozzad. *(megrázza a pocakját)* Bendőm, te vagy császárságunkban a zsarnok!

SULPTIUS: *(a titkárnőnek odasúgja)* Ez a Quintus tudja, hogy a gyomron át vezet útja a karrierhez, ingyenségekkkel elégíti ki a császár mohóságát.

(Quintus zavart, apró szemű, gyérszakállú férfi, kezében cseréptál, tétován belopakodik, forgatja fejét, utasítást vár)

SULPTIUS: *(az őrhöz)* Átvizsgáltatok? Nincs nála tör, szúrószerszám, nehogy itt nekem megvágja magát. *(a császárhoz fordul)* Nem is mondtam, hogy kedden egy bructer törzsbeli ember férközött hozzád, kis híján meggyilkolt. Autogramot szeretett volna kérni, persze a kínpadon kicsikarták belőle az igazságot, tervezett büntetéről.

ŐR: Nyugi. Nincs fegyver a barátunknál, csupa lim-lomot rejt a tarisznyája: madzag, imakönyv, úti holmik, térképek, egy árva kenyérlepeny. Kíváncsi vagyok, hol juthatott hozzá...

(A császár barátságosan keblére öleli a kémet)

TIBÉRIUS: Quintus, de jó látni a fancsali képed, Az anyósoddal mi van?

QUINTUS: Megvan, hála az istennek.

TIBÉRIUS: Egymás után jönnek a bajok, mi? Hát mifelénk se valami rózsás a helyzet, kint a tömeg addig nem nyugszik, míg le nem mossuk őket a színről! Gondolom, mint mindenki, hasonló pozitív hírral közelítesz.

QUINTUS: Sütöttem fogadra való hazait, anyám receptje szerint. Ez is benne lesz a szakácskönyvben, most állítom össze, de nem azért, hogy fennmaradjon örökre a nevem, mert megvetem a hírnevet, hanem hogy mások is ehessenek jókat halálom után is.

TIBÉRIUS: Sose halsz meg, határozottan fiatalodtál. De én csak a szakácsot látom benned mindmáig, nem a júdeai kémet.

QUINTUS: Pardon, tudósító! A lényeg a mi szakmánkban, akárcsak a konyhán, a szimat. Válogatott ínycségek szerepelnek a kéziratomban, minden nép legkülönb étkeiből, hisz tudod, sokféle jártam, már csak a szponzor...

TIBÉRIUS: Aztán miket beszélnek ma rólam Júdeában?

TITKÁRÁNÓ: *(Sulptiusnak sűgja)* Nyilván, amit másutt: Élvehajhász, de olyan, ami néha a természeti törvényeket is sérti.

TIBÉRIUS:*(meghallja)* Silvia! Rád csapok!

QUINTUS: Van, aki jóságosnak mond, de fonák intézkedéseidet kritizálják. Mások megvetnek, félnek is tőled. De beszélnek cifrábbakat is a fürdőben zajló eseményekről, amire ez a jogászfajta titkárnod finoman célzott, és ami a puritánok szemében bosszantó. Hogy nem vagy képes parancsolni féktelen természetednek. De, akinek van egy csöpp esze, ismer és nagyra becsüll!

(A kóstoló mester megérkezik. Szólanul végzi a dolgát, széd magának „mintát” a cserépfazékából, szakértő orral szimatolja, majd óvatos kóstolásba fog.)

TIBÉRIUS: Módjával, hékás, hagyj nekem is! *(barátságosan megveregetve az előkóstoló fejét, s Quintusnak kommentálja)* Ez a jófiú szagról, színről felismer minden mérget, százszor megmentett. Egy baja, hogy túlkóstol. *(barátságosan mosolyog)* Na, most megtudjuk, meg akartál-e mérgezni? Addig is halljam, Pontius Pilátusnál hogy mennek a dolgok?

QUINTUS: Teljes a csőd, nincs búza, s nem mindenki szeret éhezni. A helytartó kasszája kifogyott, kölcsönt kölcsönre halmoz, kamatos kamat, mit törleszteni soha senki se lesz már képes. Saját tanácsait se veszi figyelembe.

TIBÉRIUS: Miért nem szedi be a kirótt adókat?

QUINTUS: Rómától várja, hogy utald át a tartománynak jog szerint járó összeget. Minden bajnak te vagy a felelőse, s az emberek hiszékenyek.

TIBÉRIUS: Dőlne rájuk a ház! Rólam a pénz jut mindenki eszébe. *(legyint a császár)* És mit kapok cserébe onnan, pénzt, hálát? Miért van szükségünk ennyi tartományra? Mind csupán teher!

TITKÁRNŐ: *(fejcsóválva)* Némi adó azért innen-onnan becsorog... Ásványkincsek... só, rabszolgák. *(az iratcsomóban turkál, s felmutat egy papírt)* Nemde a szenátus valójában megszavazta nekik az említett összeget, amivel a renitenskedők féken tarthatók lehetnének. Zabolátlanok, mint a férjem...

TIBÉRIUS: Te, Quintus! Hogy állunk azzal a legújabb csodatévővel, akinek Jézus a neve? Hivatásos szemfényvesztő, vagy önjelölt?

QUINTUS: A názáreti? Ő merőben más, mint az eddigié, olyan ötletei vannak, hogy szinte új történelmi helyzetet teremt! Teljesen más, mint akiket eddig ismertem. Békét hirdet.

TIBÉRIUS: Vagyis polgárháborút.

SULPTIUS: A légionáriusok faképnél hagyják érte helyőrségüket, csatlakozva ehhez a pacifistához, a kardot, vértet elhajtva! Eddig fegyverhiány jellemezte a táborot, most meg szétdobált fegyverek hevernek szanaszét. Felhagytak a fiúk a gyakorlatozással, amivel eddig kínozták magukat. El kell rendelni a názáreti Jézus és tetteistársai elfogását, és a Rómába szállítást.

QUINTUS: Ő jót akar. Nem közömbös mások élete iránt.

(A császár a főköstoló kezére húz, rosszalva, hogy kezd belejönni az evésbe.)

TIBÉRIUS: Mindet fel akarod zabálni, disznó? Az edényt is kinyalod?

FŐKÓSTOLÓ: *(tudálékos, megőrzi biggadságát, szakyszerűen beszél)* Nem, nem. Egy rejtett ízt kellett kielemezni, de rájöttem, ez egy ritka fűszer: paprika. Fogyaszd nyugodtan, egészségedre váljék, nincs benne mérég.

TIBÉRIUS: Bennem viszont van, mert a fél fazekat kielemezted előlem! *(megkóstolja, s elérékenyülve fordul Quintushoz)* Ti hogy hívjátok ezt a kaját?

QUINTUS: *(szerényen)* Sóletnek nevezem. Sültbab, melynek a lelke füstölt libacomb. Tervezett szakácskönyvemben előkelő helyen szerepelne...

TIBÉRIUS: Ha találnál rá szponzort. Biztos találsz, ahogy ismerlek. *(komótosan merül el a falatozásban)* Jézusról mesélj, mi a sikerének a titka? Azért nem értem, mert nálatok hétköznapi dolog a csoda. Mindenki varázsol, vizet fakaszt, kígyóvarázslás, levitáció. Lám, még te is túrhetően főzöl, ezek *(melegen rámosolyog)* fölöttébb finom falatok. Nos, ki fia-borja ez a mágus?

QUINTUS: *(a témától szinte megszépül az arca)* Jézus már mondtam, ő nem mágus! Apja, József, egy végtelen becsületes, tisztességes asztalos és ácsmester. De nem is az apja, mert Jézus valójában a Teremtő Isten egyfia.

TIBÉRIUS: Értem. Világos. Ez megmagyarázza a különleges képességeit, amennyiben, persze, mindaz igaz, amit róla beszélnek.

TITKÁRNŐ: És a nevelőapja, az a jóhiszemű ács mit szól ahhoz, hogy nejét szerencsételte az Isten?

TIBÉRIUS: Lassan a testtel, az ilyesmi nem tréfabeszéd! Én se vagyok egyszerű földi halandó. Apai ágon Iuppiterig vezetem vissza a családot. Továbbá Romulust, Rémust sem az anyja, hanem egy farkasdjka szoptatta, Dionüszosz, a nagy isten, Zeusz-szülemény. Combja volt anyaméhe. A nagyszerű Mithrász pedig egy sziklabarlangnak mondta, hogy „mama”.

QUINTUS: (*mintha óvodásoknak mesélne*) Jézusnak már születését is jelek jövendölték, s felkeresték bölcsőjét a királyok, bölcsek, pásztorok, hogy ajándékaikkal kedveskedjenek. Vették a fáradságot, hogy egy egyszerű, isten háta mögötti istállóba elzarándokoljanak. Egyes egyedül Heródes, a király nem talált rá, pedig égre-földre kerestette, mert féltékenységből végezni akart vele. Tudta, Jézus személyében istenség száll le a földre. Pedig megtalálhatta volna könnyen, ha az útmutató csillagot követi, mint a Háromkirályok.

SULPTIUS: Bocsátsátok meg nekem, de ez egy kicsit bonyolult, és nehezen hiszem el.

TIBÉRIUS: Az igazság nem attól függ, hogy te hiszel-e benne, vagy sem.

QUINTUS: Jézus hatalmas titka az egyszerűség és együttérzés. A normalitás. Ő a jót tartja jónak, szépnek a szépet, nem relativizál mindent, ami útjába akad, ahogy ezt a mai, minden józanságából kifordult Európa teszi. Őt sosem a becsvágy hajtotta, hanem a szeretet, és ezt nem rejti véka alá. Gyógyít. Visszaadta látását egy vaknak.

TIBÉRIUS: Az nem semmi. A süketség elmegy, de vaknak lenni rettenetes. Képzeljétek, örök sötétségben él valaki, nincs számára reggel csak éjjel. És egyszer belebotlik valakibe, aki megajándékozta a látás csodájával.

SULPTIUS: Jókor volt jó helyen. Volt oka, hogy örüljön!

QUINTUS: Az biztos. Majd kiugrott a bőréből. A vakoknak vacsorázáskor nincs vizuális élmény, ráadásul a fél kaja kikerül az abroszra. Nem tudja a zokniját párosítani. De mihelyst visszakapta a látását...

TITKÁRNŐ: Egyből stírolhatta a nőket, mint te.

TIBÉRIUS: (*eszébe jut valami, felkacag*) Gyerekek! A ciprusi Paphoson a Vénusz templomnál történt, elém veti magát egy púpos asszony, s esdekelt, hogy megtapossam. Ez se ma volt. Előbb tréfára vettem a dolgot, végül megtettem, amit kért, végtére is istenség vagyok.

TITKÁRNŐ: Senkit sem szabad a reményétől megfosztani, nekem is megígérted, hogy...

TIBÉRIUS: Csend, Silvia, fülsértő néha a hangod, s mindig félbeszakítod Quintust... Épphogy nem ígértem semmit. Nem áll össze a története, ha közbe kotyogsz!

QUINTUS: (*révedez*) Történt, hogy Jézus a háborgó tengeren gondolt egyet, s egy halászhajóból a hitetlenkedők szeme láttára a mély víz tetejére kilépett. A partra sétált a láttára lecsillapodott szelíd hullámok hátán.

TIBÉRIUS: (*álmélkodik*) Sporteszköz nélkül?

QUINTUS: (*elragadtatottan*) Még a ruhája szegélye se nedvesedett be!
(*Tibérius elismerő képet vág, közben kanalazva az étkeket*)

De minden tette hasonlóképp emlékezetes! Történt, hogy a kánai esküvőn elfogyott a bor, hozatott egy hordó kútvizet, s egy csettintéssel borra változtatta át.

SULPTIUS: A borpancsolást nemde halállal bünteti a törvény!?

TIBÉRIUS: Sulptius, befognád végre? Itt felnőttek beszélgetnek. Kötelességednek érzed a kommentárt? Add át magad e mesébe illő történeteknek, örvendj hitehagyott világunk köztünk élő csodáinak.

QUINTUS: *(nyomatékosan)* Kenyeret, halat is szaporít.

TIBÉRIUS: Kenyeret? *(felcsillan a szeme, s rikékant)* Hát mért nem ezzel kezdted?

QUINTUS: *(élénk mesélésbe fog)* Bő három hete történt, a folyón túl téblábolva fogtam két aranykeszeget. Látom, Jézus közeleg, hatalmas hallgatóságtól övezve. Na, ezt megnézem magamnak. Mi a domboldalon foglaltunk helyet, míg ő egy meredélyre könnyeden fellépdelt társaival, s onnan szólt hozzánk, úgymond, pásztor a nyájhoz.

TITKÁRNŐ: Pásztor? Ti vagytok a nyáj?

QUINTUS: Jól hallottad. A pásztor az, aki megvédi a nyáját a farkasoktól.

TITKÁRNŐ: A nyájra szerintem épphogy a pásztor a legveszélyesebb.

TIBÉRIUS: *(csúnyán pillant rá)* Sarokba állítalak! Itt mindenki az udvari bohócom posztjára törekszik? Pásztor, nyáj, jelképesen értendő, egy gyerek is tudja. *(int Quintusnak, hogy folytassa az elbeszélést)* Folyton kizökcentetek! Egy mukkot se többet!

QUINTUS: Varázslatos délután volt, balsamos illat, felettünk lomha bíborfelhők foszforeszkáltak. Jézus testét egy vakító, egyetlen darabból szótt lepel fedte, s állt ott tanítványoktól övezve, mint szelíd telihold körül a csillagok. Az önmagából kifordult erkölcsű világtól reményvesztett gyülekezet valósággal szomjazta szavait! Beszélt egy bölcs apáról, aki váratlan mód épp azt a fiát jutalmazta meg, aki hűtlen volt a családhhoz.

SULPTIUS: Szeretem az ilyen a fordulatos történeteket, mert életszerű.

QUINTUS: Nem ez a lényeg. Észre se veszed, s jobb emberré válsz, ha hallgatod. Teljesen más ember, mint kiket eddig ismertem. Egészen lenyűgözött. Elszállt a délután, s tanítványai kérlelték Jézust, mehessen mindenki enni haza. Ám ő Filephez fordult: *Honnan vegyünk kenyeret, hogy ehessenek ezek? - Van itt egy gyermek - így Filep - akinek van öt árpakenyere! De mi az ennyinek? Menjenek haza ezek, nehogy itt ében maradjanak. - „Nekem is van két halam?”* kiáltottam. Jézus erre magára vállalta a gyülekezet megvacsoráztatását, pedig nyüzsgött a hegyoldal, alig fért el a sokaság! Mindenkinnek jutott harapnivaló, kenyeret és halat szaporított. Az én két aranykeszegem a szemem láttára megszorodott. Madárláttát is osztott a lepényből.

TIBÉRIUS: Lám, itt mi kenyérről beszélünk, s elnézitek, hogy nincs kenyerem, megüli a gyomrom a bab. Ismét közelít az epegőrcs!

(Tibérius váratlan ötlettel vidáman kiragadja Quintus tarisznyáját a kezéből. Kiszedi belőle a kenyérlépenyt, amelyről az ő beszélt. Megtöri, s jóízű, kényelmes falatozásba, tunkolásba kezd.)

QUINTUS: *(rémiülten kap kenyere után)* Ne, ne éri hozzá! Nem császári gyomornak való... Add vissza... az az enyém! Iuppiterre, harmadnapos... hamuban sült, anyám moncsolmánya...

(Tibérius legyint, rá se hederít, s mobón falja, tördeli a lepényt)

TIBÉRIUS: Szerintem ehető... Ellested Jézus rejtett mozdulatait, technikáját? Mondott varázsszavakat, miközben kenyeret szaporított?

SULPTIUS: Halljuk a trükkjeit!

QUINTUS: Mit nem képzeltek! Ő nem hitvány varázsló!

SULPTIUS: Hanem lázadás szító!

QUINTUS: Legkevesbé sem. Valóban volt egy lázadás, amire célzol, *(hevesen)* de az a császár képe miatt tört ki!

TIBÉRIUS: *(felbördül)* Bajuk van a képemmel?

QUINTUS: Tudtam, hogy félreérted. Mifelénk minden portré bálványimádás, ezért hajigálták ki a zsinagógából a szobraidat, és az arcképeddel díszített hadijelvényeket is. A nép köti magát ősi vallási elképzeléseihez.

TITKÁRNŐ: Ez esetben nem kapnak több pénzt tőlünk, hisz az ábrázatod miatt úgyis kidobálnák.

TIBÉRIUS: És szeretett Pilátusunk mit tesz az ellen, hogy arcképem gyalázzák? Hát, ott nem a törvény az úr? A császárgyalázás engedélyezett?

QUINTUS: Ezt épp a jog engedi meg számunkra. Ősi kiváltságunk továbbá a templomórség, s a szinhedrion¹, vagyis nem kötelező a császárkultusz feltétlen betartása. Sőt, hiszed, vagy sem, amnesztia jogunk is van!

TIBÉRIUS: Amnesztia?

(a lepényre figyel, s felderül a képe)

Te becsaptál. Ez a legpompásabb lepény, amit ettem, nem csoda, ha kinézed a számból. ... Még, hogy harmadnapos... Na, és hogy álltok azzal az amnesztia joggal? Az mit tesz?

QUINTUS: Egyvalakit, szabadon engedhetünk a halálraítéltek közül a niszán hónapban, vagyis épp most, peszah idején. Jézus most várja épp a kivégzését, két balszerencsés latorral egyetemben.

(Tibérius szájában megáll a falat, gyilkos pillantást vet Quintusra)

TIBÉRIUS: Mit hallok? Jézust? A csodatévőt kivégzik? *(lenyeli, ami a szájában van)* Nem látom rajtad a szánalom nyomát se, pedig úgy tűnt, neki lobbizol...

QUINTUS: *(derűs)* Nyugalom, nem eszik olyan forrón a kását, ne nézz rám ilyen sötéten. Ne féltsd őt, mert épp Jézus az, akit felment az amnesztia! Ki mást engednének szabadon? Mindenki imádja, hisz jót akar, szeretetet prédikál, nincsenek ambíciói, célja a világbéke. Ha megvádolnák,

---

¹ rabbinikus bíróság

fellázad az emberiség, mert tőle még a legádázabb bírák is elolvadnak! Őszintén meglepne, ha őt feszítenék fel közfelkiáltással.

TIBÉRIUS: *(bólogat, de figyelme lassan a kezében tartott kenyérre terelődik.)* Quintus! Te kis sunyi fickó. Miféle lepényt etetsz te velem? *(ordításra vált, s minden figyelem ráterelődik)* Ezt én már egy jó negyedórája csócsálom, és... És, szemem, neked sem lehet már hinni?...

QUINTUS: *(megadja magát, s beismerősen bólogat)* Nyugodj meg. Nincs látási zavarod.

TIBÉRIUS: Ez a kenyér most is pont akkora, mint amikor megtörtem! Mintha nem enném jóideje! Tessék. *(kétségbeesett képpel, tanácstalanul körbe mutatja)* Nézzétek: töretlen!

SULPTIUS: Feketemágia! Hadd nyessem le a fejét Quintusnak, keresztre vele, akkor majd abbahagyja a bazsalygást.

QUINTUS: *(mindenki őt nézni, s zavartan felnevet)* De hát... látom ám, pontosan tudod, hatalmas Tibérius, rájöttél, hogy a Jézus-féle kenyeret eszed! Tőle való, ahol a halaimat és a kenyeret szaporíttatta. Ötezer embert vendégelt meg, de úgy, hogy sok mindenki túlette magát.

TIBÉRIUS: *(levegőért kapkod)* Ez maga a csoda! Eszem, és ismét szegetlen! Ilyet még nem pipáltam! Láttam már sok csodát, pl. tunikám magától lángra lobbant, de ott felmerült idegenkezűség. Ellenben itt most ez a csoda velem történik, szemem láttára.

SULPTIUS: *(balkan, a titkárőnek)* Ezt hívják szemfényvesztésnek.

(A császár ismét hitetlenkedve mutatja körbe mindenkinek a teljesen ép kenyeret.)

QUINTUS: *(hamiskásan)* Mióta útra keltem Júdeából, kizárólag ezen az egy lepényen élek. Nem kétséges, hogy ez maga az Élő kenyér, hisz magától növekszik, mint a gyerekek.

SULPTIUS: Szemfényvesztő vagy. A lepény pedig a bűnjeled, te sütemények szakértője! Halál a boszorkánymesterre! Nem látod, császár, hogy a szakácskönyvét is veled akarja kifizettetni, nyilván pénzért kunyerál.

TIBÉRIUS: Tartsd a szád, Sulptius. Az ókor tele van csodákkal, melyek idővel eltűnnek, úgyhogy örvendezz, hogy ilyet láatsz! Bár az is lehet, ez a kenyér is csak szélhámosság.

TITKÁRNŐ: *(ő is tör belőle egy falatot)* Dehogysis. Hihetetlen egy lepény. Alig veszi észre a szem, de nyilvánvalóan duzzad, növekszik. Tudod mihez tudnám hasonlítani?

TIBÉRIUS: Ki ne mondd!

TITKÁRNŐ: A növekvő Holdhoz. *(sutyorog)* Császár, kettesben szeretném veled leélni az életemet, amiért, ha kell, az égő lángon is átmennék. De néha úgy érzem, jobban kedvellek, mint te engem.

TIBÉRIUS: *(zavartan nevetgél)* Ne butáskodj már.

Süllyedő hajók

3.

A drámai hír nem volt vakláрма, valóban elsüllyedt a gabonaszállítmány. Erről most az egyetlen túlélő, Brennus számol be, az utcai zavargások akaratlan kirobbantója. Brennus számára Quintus, a júdeai kém valahonnan szörnyen ismerős, haljós emléket ébreszt benne.

(Két ór ront be, egy véres emberroncsot, Brennust, a Szfínx fedélzetmesterét húzva végig a termen, s odavonszolja a császár elé.)

ÓR: *(boldogan liheg)* Elfogtam! Sikerült...

TIBÉRIUS: Mi ez a szörnyűség? Nem látod, hogy eszek?

TITKÁRNŐ: Embernek tűnik, hús lóg csontjain.

TIBÉRIUS: Sulptius, mért tartalak? Ide csak így be lehet törni hozzám? Itt mindenki azért él, hogy megzavarja nyugalmam?

SULPTIUS: De hát... de hát... te utasítottál, hogy az utcai zavargást kirobbantókat csípjük nyakon és hozzuk eléd!

ÓR: Bizony ám. Miatta zeng a vegyeskórus ablakod alatt, ő az események egyszemélyi felelőse, a lázongás kirobbantója. Felbujtó. Rémhír terjesztő. *(lelkendezve)* Jaj, mindjárt meghibbanok az örömtől, hogy elcsíptem! Nagymama, ugye látod a felhőkből, mégse vagyok semmirekellő! Sikerült nekem is valami, amiért tán hálából leírja rólam a császár, hogy Petronia fia, Lucellus a Germanicus hadsereg egykori katonája hős férfi!

TIBÉRIUS: Ügyes voltál. Megkapod a „kötelességtudó” melléknevet.

(Brennust nézi a császár, aki szörnyen jajgat, emelgeti a lábát. Az ór diadalittas.)

Ki vagy te nemtelen szolga, pokolfajzat? Rongyfoszlányaid arra vallanak, tengerész lehettél. Felelj. Szavaid lobbantották lángra a népet, miattad kapok szerenádot? Megáll ellened ez a vád?

BRENNUS: Közismert, hogy mindig mindenről én tehetek. Így megy ez, kora gyerekkorom óta! Nem találok magam az életben, pedig nem vágytam aranyra, utálok a hírnevet, civakodást. *(elsírja magát)* És most haldoklok.

TIBÉRIUS: Ki vagy, mért teszed próbára türelmem?

BRENNUS: A Szfínx fedélzetmestere voltam, nevem Brennus, a lenti zavargás akaratlan kirobbantója. De miért? Az óreid voltak azok, kik nem engedtek eléd, hogy beszámoljak a

tengeren történekről. *(az örökre böke)*. Ez ott megkorbácsoltatott tegnap, s kizavart, azzal, hogy „Tibériusnak pont te hiányzol, így, nyakkendő nélkül!

ŐR: *(rándít vállán)* Senkit se engedhetek be, ez szerepel munkaköri leírásomban, utána lehet olvasni. Azért vagyunk, hogy a császárt megkíméljük az ilyen siralmas figuráktól. Nem azt mondom, hogy perzsa bíborköntösben jöjjön, fején tiarával, de egy nyakkendő...

TIBÉRIUS: *(őszinte hangon)* Idegyenge vagyok. Brennus, s te halálos bűn vádjával állsz itt, hisz magad se tagadod, hogy szavaidtól tört ki a botrány. Van-e mentséged?

BRENNUS: Ártatlanságom. Mert a nagy istenek a tanúim, hogy a jószándék megvolt bennem, hogy elmondjam, hogy az egykori Szfinx...

TIBÉRIUS: Mit? Egykori Szfinx? Egyáltalán mért higgyem el, hogy te vagy te, s nem a szokásos rémhírterjesztő?

BRENNUS: *(álmélkodik a kérdéstől)* Ki más lehetnék?

QUINTUS: Bocsnát. *(előlép)* Szólhatok én is? Kétszer utaztam Perzsiába a Szfinx fedélzetén, óriás elefántokat láttam, s ez a sakálhang kétségkívül övé. Elég egyszer hallani őt, soha el nem felejtí az ember.

(Brennusnak Quintuson ragad a szeme, hosszan vizslatja.)

BRENNUS: A te képed is ismerős, én is láttalak, ez a lógó orr. Emlékeztetsz, csak tudnám, hogy kire?

ŐR: *(rábúz Brennusra)* Azzal károgtá végig Róma sikátorait, hogy „Elsüllyedt flottánk, reményünk, a hajókkal a búza! Éhen pusztultok balféke rómaiak!”

TIBÉRIUS: Hazudik, egy szavát se hiszem. Fizikai lehetetlenség, az Isis és a Szfinx elsüllyeszthetetlen, nem sajnáltuk belőle az anyagot.

ŐR: „Elsüllyedt”, ezt kiabálta. Miatta csődült ide mindenki mint a villám, a Fórumra, márványpalotád romba dönteni. Egyre forróbb odalent a helyzet, egyre nehezebb vérontás nélkül távortartani az őrjöngőket.

TIBÉRIUS: A nép bajban van, éhes, kenyérért epedezve kihez máshoz fordulhatna? De attól még nem kéne sipítózniuk, mert hamar előkerülnek a legújabb típusú kődobáló gépek! *(Brennusra böke)*

SULPTIUS: Te, Brennus, a karóba húzás nem volna ellenedre?

BRENNUS: *(jajgat, üvölt, összeteszi kezzeit)* Császár, Iuppiterre kérlek, ha már megöltök, hadd hagyjam rád öreg édesanyámat, ápoll, tápláld... továbbá, add férjhez süldő lányom, ahhoz, aki a legnagyobb hozományt ígéri...

QUINTUS: Még ő van megsértődve. Diadalkaput vártál? Az a győzelmet hozónak jár.

BRENNUS: *(felzokog)* Ha sejtenéd, hány halált szenvedtem el az utóbbi a napokban, az égbe vesző tengeri sziklák, hullámok... Most nem magam, az éhen pusztuló Róma vesztét siratom, hajóidat, melyek több utast, búzát, reménységet nem szállítanak.

TIBÉRIUS: Engem mindenki megpróbál becsapni. Nem vagyok hajlandó elhinni, hogy elsüllyedtek...

BRENNUS: Ez nem hitkérdés, ezek tények. Röviden elmesélhetők, ami történt. *(komótosan rákezd mesélni)* A Nílus szelíd, mézszínű partjai közt kormányoztuk le a hajóinkat a Deltához. Három telepúpozott barna búzahozó hajóval, köröttünk védelmet adó naszád. A nyílt tengerre kiérve eleveztünk a vénséges vén Proktos sziklái között...

TIBÉRIUS: Proktos?

BRENNUS: Az előző emberiség, az özönvíz egyetlen túlélője a régi világból rekedt itt. Nála kellett volna két bikaborjút áldozni Neptunnak a partra kiszállva, de későbbre halasztottuk a fogadalmi ajándékot, mert siettünk a búzával hozzád.

SULPTIUS: Neptun az ilyesmit nem veszi tréfára. Szörnyű terveket képes kiagyalni, ha nem elképzelései szerint alakulnak a dolgok. Odüsszeust ő kárhoztatta 9 évi bolyongásra, csak mert fiacskája, a Küklopsz szemét kisütötte.

BRENNUS: Neptun megorrolt, ez a lényeg. A permetvihar derült égből támadt ránk. Dermedten néztem a világvégét, ahogy szépen sorra egyként süllyednek, törnek pozdorjává hajóink, az Isis-szel az élen, melynek öreg kormányosa példásan bánik a rúddal, fantasztikus ügyességgel navigálja azt a titáni hajótestet.

TITKÁRNŐ: *(tátott szájjal hallgatja az elbeszélést)* Mesteri egy kormányos, ha elsüllyedtek. *(a kávéra bökö, szigorú pillantást vet a császárra)* Ki fog húlni!

(Brennus tekintete ismét megakad Quintuson, eltöpreng, vajon honnan ismerheti?)

BRENNUS: Az Isis vált elsőnek a tenger martalékául.

TIBÉRIUS: *(késirt szemekkel jajgat)* Ó, te elsüllyeszthetetlen! Becsaptál!

BRENNUS: Oly gyorsan csapott le a vihar, alig lehetett szemmel lekövetni. Pár pillanatig halálmegvető bátorsággal vívta harcát az Isis az áruló szelekkel, mígnem hátba döfte egy ármányos sziklaszirt.

TIBÉRIUS: És a személyzet?

BRENNUS: *(eszélősen)* Láttam, ahogy mindenki kergülten rohángászott, imára emelt kézzel, miközben a hajótestet beszipantotta a mélység. Háromszor dobta fel, a tömérdek búza aranyesőként szétterült a vízen. Az emberek legyekként repkedtek a felhőkig, aki így pusztult el, s nem vágta be az égboltba a fejét, felejthetetlen élmény részese volt halála előtt. Szavakba foglalhatatlan, aminek szemtanúja lehettem.

TIBÉRIUS: Hol a többi túlélő, aki, te körmönfont csibész, megerősíti vallomásod?

BRENNUS: *(Brennus erőt vesz magán, hogy beszéljen, ám száraz a toroka)* Egyetlen túlélőről sincs tudomásom.

(A császár szája két szegletén a piros bor vérként csorog alá)

SULPTIUS: Hogy merészeltél életben maradni?

BRENNUS: Nem rajtam múlt. A vízen mindenféle úszó parafadugókba kapaszkodtam. Négyszer nyomott le a tenger a mélybe, négyszer jöttem fel levegőért. Jó, belefáradtam, mondtam, rendben, haljak meg végre, ez a végzetem. De, ha élve kijutok, megfogadtam, messze kerülöm a vizet. Alkalmi munkákból majdcsak eltengődöm, ha kedvem lesz dolgozni, elmegyek díjbeszedőnek. A legrosszabb, hogy a víz alatt nincs levegő! Felértékeli az ember, búcsúzva az élettől. Már-már megfulladtam, mikor a csendesülő hullámok közt édes dallam üti meg a fülem. Karcsú, kecses sellő jött értem, ölelt lágyan a karjába, száguldottunk a hullám tetején, majd a partra kitett. Sehol sem olyan szép zöld a fű, mint akkor nekem az volt. Teste törekeny és finom, mégis izmos, hajlékony, mint egy parasztlány. Aztán, mint aki jól végezte a dolgát, delfinné változva angolosan odébb állt.

TTKÁRNŐ: Tesztelsz minket, hogy kibírjuk-e meséd nevetés nélkül?

QUINTUS: Kissé átengedted magad a fantáziádnak, de nem baj.

(Brennus átható tekintettel fordul Quintushoz, s egyre nyugtalanabbul firrészli.)

BRENNUS: Fickó! Hadd vegyelek csak jobban szemügyre! Ismerlek téged, de honnan? Centurio voltál, s te vezetted a légiókat. *(Quintus rázza a fejét)* Nem? Akkor honnan a patvarból ismerlek, ezen filózik, amióta itt lopják a napom.

TIBÉRIUS: *(felemelt hangon)* Ne ezen filózz, vádlott! Folytasd a mesélést onnan, hogy a partra kitett a ponty, az a tüzes szerető.

BRENNUS: Innen már ismeritek történetemet. Lélekszakadva rohantam Rómába palotádhoz. Noha a lehetőségekhez mérten kicsinosítottam magam, elzavart, s összevert őrséged. Hozzád folyamodok, császár, végy pártfogásba.

TIBÉRIUS: Az örök helyesen jártak el. Pont az ilyen álhírhezók hiányoznak. Még hogy elsüllyedt a hajóraj, ami megmenti a birodalmat! Helyesen tették, hogy elzavartak.

BRENNUS: Igazuk is volt. Hebegtem-habogtam, egy épkezláb mondatot alig tudtam kinyögni. Most is alig jönnek nyelvemre adekvát kifejezések. Ez a kötelességtudó tarajjsgőtéd azzal áztatott, elad rabszolgának.

ŐR: *(átveszi a szót)* Még szép, hisz nem bírt magával a fickó. Egyéni akcióba fogott, Róma sikátorain fel-le futkorászva telekürtölte a várost, hogy „elsüllyedtek a gabonaszállító hajók, lesbetitek, kutyák, az ingyen kenyere!” Papagájként, ismételte.

SULPTIUS: Ez, nemde, kimeríti az uszítás fogalmát?

ŐR: És most üldözni se kellett, ez a dörzsölt szélhámos belerohant a karomba, s már hoztam is, itt van, íme az embered!

QUINTUS: Ismétlem, Brennus nem hazudik. Valóban fedéltetmester!

(Csend támad annak láttán, hogy a császár ünnepélyesen felemelkedik, szólamra készül)

TIBÉRIUS: Ettől tartok én is, fohászkodva a hatalmas istenekhez, kik a jelek szerint megorroltak a római népre. Hajóink, ha valóban elsüllyedtek, gyásznapp ez, s egész testemben borzongok. Mert nincs búza, kenyér. Kénytelenek leszünk a magas rosttartalmú makkal táplálni a lakosságot, mellyel az éhhalál elkerülhető. Legkevésbé sem ehetetlen, hisz a Zeus előtti emberiség ezen élt. A bükkfalevél kikeletkor kimondottan finom. De ennek is megvan a célja, a haszna. Jó hír, hogy Rómában nem lesz elhízott férfi, szebbek lesznek az emberek!

TÖMEG (*kintről*):

cirkuszt - kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt s kenyeret, cirkuszt – kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt, kenyeret, cirkuszt - kenyeret, cirkuszt, kenyeret...

Lázár lázálma

4.

Brennus rádöbben, hogy Quintust távolról ismeri, Lázárnak hívják, egy falubeliek. De nem lehet itt, hisz nemrég halt meg. Lázár elmeséli saját halálát, s hogy Jézus miként támasztotta fel halottaiból.

(Brennus egyre feltűnőbben fürkészi Quintust, odavonszolja hozzá magát. Elbűl, átváltozik ábrázata, s oroszlánként ordít, mint ki meghibbant.)

SULPTIUS: Én ezt leszúrom, még kárt tesz valakiben!

TIBÉRIUS: Mi történt? Megkerültél, Brennus, úgy bámulsz, mint aki kísértetet lát!

BRENNUS: Pontosan. Épp azt látok... Kísértetet! *(börög)* Ó nem, nem! ... Ez lehetetlen! *(hebeg-habog)* Hihetetlen! Képzeld, csak az, hogy itt állhat ez az ember!

SULPTIUS: Beszélj, ne ordíts, vagy én hallgattatlak el!

BRENNUS: *(Quintusra bökk, s elhaló hangja rebegett)* Ő, akit itt láttok, valójában nincs itt... Ez meghalt!

SULPTIUS: Te halsz meg mindjárt. Kiről fecsegsz itt összevissza? Quintusról? Itt van, meg nincs is itt? Micsoda hülyeség.

BRENNUS: Egész testem remeg, e látványba belehalok! *(félve tekintget Quintusra)* Csakis szellem lehetsz, hiába bámulsz ránk, ártatlan szemekkel! *(libeg az izgatottságtól)* Pontosan tudod, hogy meghaltál. Ott voltam a temetéseden! Megyek innen, itt szellemek tanyáznak! Vagy ez már a túlvilág?

TTTKÁRNŐ: Kényszerzubbony nincs kéznél?

BRENNUS: Ennek itt pár hónapja volt a temetése! Látásból ismertem, de megkönnyeztem. Anyám kedvéért a sírodig elkísértünk. És most azt akarod elhitetni, hogy itt vagy? Szörnyű hullaszagod volt, öklömnyi döglegyek zúgtak körülöd, öklendezett a gyásznép a tikkasztó melegben. Ahogy ott felpuffadt pofával feküdtél...

TIBÉRIUS: Van ehhez valami hozzáfűzni valód, Quintus?

QUINTUS: *(bászalyog, rándít a vállán)* Mit kellene szólnom? Az élet számos meglepetéssel szolgál...

BRENNUS: *(közbevág)* Falumbeli vagy, betániai, hiába is tagadnád.

(Tibérius és Sulptius jelentőségteljesen összepillant.)

SULPTIUS: *(a császárt kérdi)* Vezettesem ki? Nyilván agyi vérellátási zavartól szenved.

BRENNUS: *(előveszi a legszeldebb hangját)* Nézzetek csak rá! *(Quintusra böki)* Figyeljétek, ahogy vigyorával elárulja magát! Ne tagadd! Te vagy a vendéglősünk fia!

TIBÉRIUS: Quintus, ne lopd az időnket! Élsz-e? Vendéglős-e apád?

(Quintus hatalmasat sóhajt, zavart mosolya eltűnik, ünnepélyes hangú vallomásba kezd)

QUINTUS: Minden szó, amit ez az ipse itt állít, színtiszta igazság. Nincs okom letagadni. Földik vagyunk, valóban ott lehetett a temetésem. Ha meghalsz, nem arra figyelsz, hogy ki jött el, s ki maradt távol... Keblemre testvér, meg kell öleljelek!

(Brennus visszaböki.)

BRENNUS: Hátrább, kísértet! *(habzik a szája)* Halottat nem szoktam lapogatni!

QUINTUS: *(sértett önérzéssel)* Te se nézel ki fényesen.

BRENNUS: Na és? Tehetek róla, hogy ilyen ocsmány lettem, hisz elsüllyedt a hajónk... A megbokrosodott lóról még nem is szóltam, amely a porban vonszolt el Rómáig. De kiváltképp itt ezek a remek emberek, az örök alakították ki jelenlegi sminkem.

TIBÉRIUS: Nos, Quintus! Súlyos vád fogalmazódott meg ellened, mit, ha jól értem, nem is tagadsz. Van hozzáfűzni valód?

TITKÁRNŐ: *(fejcsóválva a császár elé tolja a kávéját)* Tehát nem is tagadod, Quintus, hogy halott vagy?

TIBÉRIUS: *(tréfásan)* Tetszhalott lehetett. Beszélj el a halálélményt, biztos jópofa lesz, hisz ritka tehetséged van a rögtönzéshez.

QUINTUS: Jópofa? Hm. *(a múltba réved)* A hal, és kenyérszaporítást követő napokban katonák fésülték át a vidéket, megközelíthetetlen kalyibák közt is keresték Jézust, így a mi füstös falunkba is eljutottak. Hozzám is bekopogtak, mit tudok róla? „Láttad valahol”? „Én vagyok az. Vele beszéltek” – feleltem gondolkodás nélkül, spontán módon, hogy Jézus időt nyerjen.

TIBÉRIUS: És erre ők? Elhitték?

QUINTUS: Egy vasmarok csapott rögvest kobakomra, láttam, ahogy zuhanok az ócska ládák, üres söröspalackok közé, s ott helyben testemből lelkem szégyenszemre kimenekült, atyám szeme láttára. Brennus nem túlzott.

TIBÉRIUS: Folytasd, tetszhalott!

QUINTUS: *(rázza fejét)* Hullább nem is lehettem volna, papírt is kaptam róla, házi orvosunktól.

TIBÉRIUS: De hát itt vagy. A halottnak eddig úgy tudtam, a sírban a helye. Te meg kezded, lábad ügyesen mozgatod.

QUINTUS: Innen lett érdekes az esetem, hisz meghalni mindenki tud. Történt, hogy Jézus meghallotta esetem, s hálából eljött sírbarlangomhoz Betániába. Márta, a nővérem ott pityergett a

bejáratnál, mikor a názareti hozzálépett: – *Lázár feltámad.* – *Tudom* – kesergett Márta –, *majd az Utolsó Ítélet idején.* – *Előbb* – felelte Jézus –, *mert én vagyok a Feltámadás és az Élet: aki hisz én bennem, ha meghal is, él! Hiszed-e ezt, Márta?* – *Igen Uram, én hiszem, hogy te vagy Jézus, az Istennek Fia, aki e világra jövődjő vala.* Ekkor kérte, hogy a sírról görgesse el a követ. Elgörgette, beléptek. Majd Márta mondta: – *Uram, nem érzed? Lázárnak immár szaga van, hiszen negyednapos.* Ekkor Jézus fennhangon szólt: – *Lázár kelj fel, és járj. Lépj elő sírodból!* És erre én kezemen, lábamon kötéllel megkötözve, kendővel arcomon előléptem. Erre azt mondta: *Oldozzátok fel és hagyjátok távozni.*

TIBÉRIUS: Ki az a Lázár?

QUINTUS: Én vagyok. Ez a becsületes nevem, így anyakönyveztek.

TIBÉRIUS: Halottként hogyan hallottad Jézus szavát?

QUINTUS: Egy szellő jött, s huss, elűzte rólam a halált. Tettem, amit kért, felkeltem újjászületve, jártam. Ő pedig szó nélkül távozott, megköszönni sem hagyott időt. Mézillat lengte körül, kaptár mellett érezni ilyet. Én meg kiszellőztettem magamból a tengerparton a halálszagot a ruhámból, s örvendeztem, hogy van visszaút a normál életbe. Én, aki az életet mindig is visszataszítónak találtam.

SULPTIUS: Hiszi a piszi!

TIBÉRIUS: Én hiszek neki, hisz ha nem támadt volna fel, miként lehetne itt? Ezt Brennus igazolta, nyilván nem hazudik, miért tenné, nem fűződik hozzá érdeke, ott volt a temetésén.

TITKÁRNŐ: Lázár beszélj, ez olyan izgalmas! Milyen az élet a túlvilágon?

QUINTUS: Meglehetősen lehangoló. (*összeszedi magát, mert fájdalmas az emlékezés*) Hosszú sorállás a mérlegnél, majd köntőrfalazás nélkül fejedre olvassák bűneid. Olyanokra is emlékeztetnek, amit rég elfeledtél, vagy meg sem történt. Összekeverték valakivel, botránys a bűnlajstrom nyilvánartás. Visszautasítottam néhány hajmeresztő vádat, mert józannak kell maradni minden helyzetben. Hevesen vitáztunk, amikor távolról hallom, mintha álomból jött volna, hogy Jézus szólít. És elrebbent a halál, feltámadtam.

TITKÁRNŐ: Mit szólt a család hozzád, az újszülötthöz?

QUINTUS: Nem volt felhőtlen örömük, főként örököseim szentségeltek. Nem kaptam vissza sarumát s a ruháim, sem a hét mérő babot, mit nemrég vásároltam a sólethez. A halotti bizonyítványom lobogtatták, jogilag nincs apelláta. Védőügyvédem kikacagott. Örültem, hogy a visszalopott, ellustult szamaram miatt nem juttat sítire apám. De nem engedtem át magam a szomorúságnak, siettem, hozzád, hogy Pontius Pilátus gyanús ügyleteiről mielőbb beszámolhassak, mert munkaviszonyom jogfolytonosságát a nyugdíj miatt nem szeretném elveszíteni. És most itt vagyok, ragyogok.

TIBÉRIUS: Derék az igyekezeted! Ritka, ha valaki így feltámad, s máris kötelességtudó. De mért hallgattál halálodról, mért Brennertől tudtuk meg az igazságot? Kiesett emlékezetedből?

QUINTUS: Elhitted volna?! Na, ugye, nem. Halálom óta szétestem, nincs az a virtus lelkemben, mint megelőzőleg. De azért mégse vágyok a sírba visszakerülni, odaát szigorúság, fegyelem, s főként, hogy együtt él a győző a legyőzöttekkel. Alighogy odaértem jöttek üdvözölni áldozataim.

Nem tartottam magam eddig gyilkosnak, sőt, én vagyok a legjámborabb ember a világon, de meg akarták beszélni a dolgot.

TIBÉRIUS: Érdekes élethelyzet a halál. Apámat, Augustust nem láttad?

QUINTUS: Neki a Nyugati Paradicsomba sikerült bekerülni.

TIBÉRIUS: Nyertél életet, de elvesztetted kincseidet, sarudat, köpönyeged, s amit összekuporgattál, s egy kicsit bicegsz is. De azért jó, hogy ismét köztünk vagy.

TITKÁRNŐ: Most értettem meg, miért vagy halotti lepelben, azt hittem, népviselet. És te, Brennus, te is ott voltál az ominózus feltámadási jelenetnél? Valóban így történt?

BRENNUS: Hét határon túl voltam már akkor. A Vörös-tengeren vitt az ötvenevezős Szfinx. A temetésre is véletlen keveredtem, anyám szülinapjára mentem, aki szép volt egykor, ma csoroszlya. Búzaszőke hajával, kék búzavirág szemével ifjú természetével, vörös arcával...

TIBÉRIUS: A búzát most inkább ne emlegesd.

BRENNUS: Vittem neki virágot, bonbont, akkor keveredtem ki itt ennek a temetésére.

SULPTIUS: (*Quintus*hoz) Hihetetlen, hogy itt állsz halálod után, ugyanabban a testben. Általában más testben támad fel az ember. És a Léthé vizéből se ittál, hisz emlékszel a régi életedre.

BRENNUS: Szakállad kurtább, s kevésbé vagy az a csöpögős orrú aggastyán, mintha meg is ifjodtál volna!

TITKÁRNŐ: Boldog, aki rápillant. Én is szeretnék feltámadni! Fájdalommal jár a halál?

QUINTUS: Várj türelemmel, s megtudod.

TIBÉRIUS:

(*csend lesz, mert a császár beszélni óhajt, s ünnepélyesen felemelkedik*)

Barátaim! Félek, hajóink menthetetlenül elsüllyedtek. Az égből hulló hópolyhet előbb lehet megszámlálni, mint a sok bajt, ami ránk hullt, ellenben ezt a názáreti Jézust méltán előzi meg a híre. Ő nem hétköznapi ember. Hiányzik lelkéből a gőg, durvaság, felfuvalkodottság, ellentétben számos más églakóval... Villámokat se hajigál vaktában, esztelenül. Olyan példátlan tette is képes, mint Lázár feltámasztása, s nem utolsó sorban a kenyérszaporítás.

Tervem a következő: Ha a Názáreti pártunkra szegődik, jóra fordulhat birodalmunk pókfonálon függő sorsa! És ettől, nem tagadom, rengeteget várok, új világkorszakot! Tudjátok, ki süllyesztette el a hajóinkat? A jóakarónk, vagyis a Gondviselés!

Az élő kenyér

5.

Tibérius rájön, hogy az éhező birodalmat már csak a kenyérszaporító Jézus mentheti meg. Küldöttséget meneszt érte, hogy kecsegtető ajánlattal Rómába csalja. De a palotára már-már rátörő utcai lázongókkal is kéne kezdeni valamit...

TITKÁRNŐ: *(a császárhoz hajol sutyorogva)* Kettőnk sorsára tudsz időt szakítani halaszthatatlan dolgaind közepette?

TIBÉRIUS: Szerinted, Silvia, működik a terv? A Názáreti pártunkra szegődik?

TITKÁRNŐ: Vannak még hasonló épületes ötleteid? Mindenre kiterjed a figyelmed, kivéve az érző szívemet! *(agresszívebben, összeszorított szájjal)* Nem hallottad, azt mondtam, hogy szeretlek! Gógös vagy! Vagy csak azt hallod meg, ami fülednek tetszik? *(hangosabban)* Igaz-e, hogy mindkét nővéreddel bűnös viszonyt folytattál, amikor még gyermektógát viseltél, elsőként Drusillával?

QUINTUS: *(elismerő fejcsóválás)* Hm...

TIBÉRIUS: *(türelmet erőltet magára)* Igaz, igaz. Még mielőtt szeretkezésre hívtam a Teliholdat. *(kedvesen)* Megkérlek, ne merd te is a jóhíremet bemocskolni! És most térjünk a tettek mezejére, mert Róma sorsa nem tűr halogatást. Nem tudom, mért érzem kötelességnek, hogy összetartsam a birodalmat, egyszerűbb egy raj legyet egybeterelni, ... ugyanott van az ember.

(Felemelkedik ismét, leteszi a limonádét, Sulptiusra ordít)

Sulptius! Figyelsz! Azonnal elindul egy válogatott küldöttség a názáreti Jézusért. Legyen köztük egy sütőipari szakember, ékesszóló szónok, de olyan is, aki a szemében hordja a szívét. És el ne kóboroljatok nekem útközben!

TITKÁRNŐ: Fuvoláslányt is vigyetek, hátha muzikális.

TIBÉRIUS: Indulás! Mit állsz itt?

SULPTIUS: Indulok, persze... Itt se vagyok... Csakhogy Jézust, végtére is halálra ítélték, s ott vár a siralomházban. Sőt, lehet, sorsa már be is teljesedett.

TIBÉRIUS: *(odít)* Neked ne fájjon az én fejem! *(legyint)* Lehetetlen, hogy meghal! Amnesztiában részesül! Csak nem ettek bolondgombát az ottaniak! Vigyetek mirhát, bíborkaftánt, mit csak jónak gondoltok, s üdvözljétek nevemben azzal, hogy a princepszi méltóság összes címét reá halmozom! Sulptius, még itt vagy? Intézkedj!

SULPTIUS: Értve!

(Magához int egy katonát a háttérben várakozók közül)

Hallottad a császári parancsot? Az egyik lábatok itt, a másik ott! Legyen megfelelő szónok, vásároljatok be, nehogy szűkkeblűséggel vádoljon.

KATONA: Száguldunk! Hívom „Cicerót”, ő mindenkivel megtalálja a hangot, jártas a szavak művészetében. Az ajándékokat, mirhát, bíborfestéket, tömjént, finomságokat útközben a prokonzul házánál a nagy bevásárlóközpontban beszerezzük, mert biztos felismeri a jó falatokat. Ambrózia, brokát, lesz minden s árengedmény, nekem, egy bizonyos összeg felett.

SULPTIUS: *(megveregeti a katona vállát)* Tisztellek, mert érted a dolgod, nem kell mindent a szádba rágni. Olyasmiket vigyetek, ami örömet szerez neki.

(a katona összecsapja a bokáját, és szapora léptekkel elmasíroz)

TITKÁRNŐ: Fantasztikus, császárom, ahogy rájössz a legzűrösebb helyzet megoldására. Jézus úgy jön most számunkra, mint egy falat kenyér!

TIBÉRIUS: *(elmereng)* Pontosan úgy. Kivételes szépen fejezted ki magad. Mint egy falat kenyér. Quintus, te szerinted, aki megjárta a Halál birodalmát, sikerül a terv?

QUINTUS: Jobb, ha most hallgatok, mert megvádolnál azzal, hogy hízlegek!

TIBÉRIUS: Jézus ideértéig nem volna baj kifognunk a szelet a lenti darazsak vitorlájából, kik a gyülekezési joggal csúnyán visszaélnék. Erre is összerakott az agyam egy megoldást, mialatt itt társalogtatok. Hívd csak be, Sulptius, a lázadók vezérét. A következő, amit kieszeltem. Megmutatjuk neki a Jézus-féle csodakenyeret, működés közben. Attól eltátja a száját, szétviszi a hírt, hogy Jézus, a mi emberünk, mire nem képes. Egy félisten, akit princepszi rangra emeltünk. Siessetek, mielőtt elsodor bennünket a közhangulat.

SULPTIUS: Ki a vezérük?

TIBÉRIUS: Te mondád, hogy egy zabolátlan fűzfapoéta.

SULPTIUS: Hát persze. A szőröslábú kopasz szofista, ki más volna?

TIBÉRIUS: Egyetlen hajszála se görbül meg annak a trubadúrnak, nyugtasd le. Hadd álmélkodjon, mire képes a lepény!

SULPTIUS: *(átveszi a szót)* Ha a felpaprikázott tömeg megtudja, hogy milyen kenyерünk van, s biztos a jövőjük, lenyugszanak, kapnak az alkalmon, hogy hazamenjenek szeretteikhez veszekedni.

(Sulptius magához int egy szolgát, s az ablakhoz vezeti)

SULPTIUS: Látod ott lent azt a tarfejű ürgét, ki a hordón hadonászik? Ő a mi emberünk, Métos, hozd ide, de azonnal!

SZOLGA: Aki vezényli a kórust? *(Sulptius biccent)* Élve, vagy halva?

TITKÁRNŐ: Hajszála se görbülhet. Biztosítsd, kellemes meglepetés várja.

SZOLGA: *(szalutál)* Ez itt lefejezést jelent, s eliszkol.

TITKÁRNŐ: Igazad van. Bíztsad, hogy megváltoznak az életkörülményei...

SZOLGA: Ez is halált jelent. Jobb úgy mondani, hogy lefizetjük. Szóból ért az ember! Na, megyek érte.

(A szolgálga kiroban. Tibérius barátságosan Brennus elé lép)

TIBÉRIUS: *(örölködik gondolatai közt)*

Brennus, te mit szólsz a tervemhez, te se vagy akárki. Maholnap atyai örömkök elé nézel, egy hal apja lehetsz. A tényállás ismeretében miként véled, az akció Jézussal sikerül?

BRENNUS: *(ideges lesz)* Lettetek volna a helyemben, trüszkölve a habok közt, még egy tengerisünön is kaptam volna, nemhogy egy kecses vízitündéren. Depresszió gyötör.

TIBÉRIUS: Csak az irigység beszél belőlem. De örömmel látom, éledezel, olyan szemérmetlenül vizslatod Silvia térdét, tunikáját. Nos? Jézus megoldja szerinted a gondot?

BRENNUS: Nem példátlan ez mifélelk. Történt, hogy egy ósatyánk, az ifjú egyiptomi József, a Fáraó kabaréba illően zavaros álmát szétszalazta, s kianalizálta belőle a jövőt. Azt, hogy tartós búzaválság köszönt Egyiptomra. Fantasztikus pénzekhez juttatta a Fáraót, két hétéves tervet készített, s Egyiptom mindmáig áldja nevét. A Fáraó hatalmas készletet halmozott fel búzából, s aki nem akart éhen halni...

QUINTUS: Szörnyű. Folyton a túlvilág jár a fejemben, ahol kettős mércével mérnek, sőt, mások vétkét a tiedhez csapják. És az az átható dohszag, miközben fent nyílnak a virágok, lombosodnak a fák, madarak csicseregnek, hónapos retek, újhagyma, tele nyomelemmel, vitaminnal. *(szuszog, mert felizgatta magát)*

TIBÉRIUS: S te, Silvia, te csodálatos szépségű asszony, ki magánál Vénusznál is kecsesebb, otthonosan mozogsz a tiszta erkölcs ösvényein, s mégis szeretetlennek érzed magad, te, hogy vélekedsz? Jézus megoldja a helyzetet?

TITKÁRNŐ: Álomnak is szép volna, ha szántás, vetés, aratás, mindenfajta további fáradozás nélkül magától házhoz jönne a kenyér.

A lökött költő

6.

A császár, kínjában berendeli a lázadást szító és vezénylő poétát, Métost, azért, hogy a magától növekvő kenyeret bemutassa neki. Elmagyarázza, hogy Jézus fogja a kenyérmizériát megoldani, amitől az utcai forrongás okafogyottá válik. Am a kenyér „bedobja a törölközőt”, felhagy a növekedéssel egy baljós esemény előjeleként.

(A szolga nagy elánnal bekíséri Métost, a tüntetők vezetőjét. Csontkopasz, izgága, vékony hangú, fenyegető szemű pukkancs.)

MÉTOS: Ki kéretett ide? Melyikötök a császár?

TIBÉRIUS: *(somolyog)* Én volnék, instálom.

MÉTOS: Én pedig *(kibívó, vad tekintettel felemeli hangját)* a kinti tömeg egyszemélyes képviselője. A nevem Métos. Megtudhatom, mért citáltál ide?

TIBÉRIUS: Kötetlen beszélgetésre, mint barát a baráttal.

MÉTOS: Mészárolj le nyugodtan, felkészültem, bár a szerelmem hűségében volnék olyan biztos, mint ebben. Hírlík, sokaknak nyiszitelted már el torkát. *(Brennusra böke)* Brennut, ezt a szerencsétlen gondolást szemem láttára verték péppé őreid, mintha ő süllyesztette volna el a flottádat. Öljd meg, úgyis elsodor itt mindent a lenti tömeg. Csak lekenyerezni ne próbálj!

TIBÉRIUS: *(titokzatosan)* Márpedig le foglak kenyerezni!

MÉTOS: Kíváncsian várom! *(szónokol)* Tudom, Tibérius mire képes. Nevelőapád, a nagy Augustus, aki aranykort hozott Rómára, maga mondta, a *szerecsétlen római nép szenved, mert a birodalmunk Tibérius lassan őrlő fogai malmába került.*

TIBÉRIUS: *(a múltba réved)* Szentigaz, atyai gyöngédséggel valóban nem szeretett. Mikor benyitottam, mindig lefagyott arcáról a mosoly, s lángra lobbantak szemei. De nyilván mérlegelte hibáim, s többre erényeimre tarthatta, ha kéretlenül rám tukmálta birodalmát. A népgyűlés füle hallatára megesküdtött, hogy az állam léte érdekében bennem, fogadott fiában, látja Róma egyetlen erősségét.

(A titkárnő fejcsóválva hallgatja)

MÉTOS: Befejezted császár? Akkor tudd meg, hogy nem csak a hajóid süllyedtek el, hanem feltartóztatták mind a Germánia felől érkező gabonát is. A világhelyzet könnyen szerencsecsillagodba kerülhet!

TIBÉRIUS: Ne folytasd. Enélkül is gyötör az önbizalomhiány.

MÉTOS: Mért volt számodra olyan sürgős, idejőnnöm? Odakint vár a tömeg, s nélkülem tehetetlenek, és ha nem vagyok lenn egy fertály óra múlva, feljönnek.

TIBÉRIUS: Nemde a te vegyeskórusműved a lenti „*Cirkuszt, kenyere!*”?

TITKÁRNŐ: Nem babérkoszorút, valóságos lombkoronát érdemel. A neved biztos fennmarad, dalban zengik majd erényeid. Sőt, születésnapodat Róma második alapításának tekinti a késői utókor.

TIBÉRIUS: Elég! Csend lesz végre? Kedves barátom, Métos...

MÉTOS: (*felcsattan, közbevág*) Nekem egy tirannus nem barátom!

TIBÉRIUS: Nem szó szerint gondoltam. (*a császár elképzeltetlenül ijesztővé válik, s pillantásától Métos riadtan pislog*) Mondd, mért kockáztatod egészségedet azzal, hogy erkélyem alatt karnevált rendezel? Látom, mártíromságra törekszel, de állja-e tested a fájdalmat, s azt, ha tökfed nincs többé? Innen az égbe úgyse kerülsz balzsamos italt szopogatni, be kell érned, hogy közönséges halott légy, amiről érdemes Quintusszal konzultálnod! Hasznot hajthat viszont számodra, ha segítségemre leszel, s alkalom bűneid orvoslására. Nem volt tervem, mégis szörnyű kedvem támadt, hogy megöljelek, mert láthatólag nem bírod kivárni az öregséget.

MÉTOS: (*rezignáltan hadar*) Várom ajánlatodat, elismerve, sokféleképp csavarhatja az ember a szót a kinti korrupció, hónaljzagú gyülekezethez.

TIBÉRIUS: (*stílust vált, barátságosabb*) Nézd. Itt ez a kenyér megmentheti az éhínségtől szenvedő Rómát. Nincs más dolgod, csak elmondod lent, amit itt mindjárt láatsz. Történelmi percek ezek. Augustus márványvárost hagyott az utókorra, miközben ő az atyjától egy téglavárost örökölt, s én pedig tudod mit hagyok a birodalomra? Ilyen kenyeret!

(*Tibérius pátosszal teszi le a kenyeret Métos orra elé*)

TIBÉRIUS: Íme a kenyér!

MÉTOS: (*tanácstalan*) Egyetlen császárszömlével nem könnyű a birodalom száját betömni. Ez volna a lekenyerezés? Lent vár rám a tömeg...

TIBÉRIUS: Törd meg, s edd a lepényt, s közben nyisd jól a szemed ki!

(*Hümmög, forgatja a fejét, továbbra sem érti, mért vigyorog mindenki*)

MÉTOS: Mérgezett?

TIBÉRIUS: Arra figyelj, a maradékkal az asztalon mi történik?

MÉTOS: Kérlek. Ahogy óhajtod. Eszek belőle, s közben árgus szemekkel figyelem, mi történik a maradékkal, utasításodnak megfelelően.

(*Minden szem rá szegeződik. Bizalmatlanul kettétöri a lepényt, s egykedvűen eszi*)

A káposztás lángost jobban szeretem, de egyszer ez is megehető...

TIBÉRIUS: Hát ez az! (*felnevet, rikkant, felugorva*) Tévedsz! Épp ez a lényeg, hogy többször is meg lehet enni! Mi már párszor megettük!

(*Métos undorral az asztalra dobja a kenyérmарadékokat.*)

MÉTOS: Micsoda? Ezt már megettétek? Végig járta gyomrotok labirintját, aztán ismét kisütöttétek? Ez gusztustalan! Ilyen durva viccet... Tudtam...

TIBÉRIUS: *(atyai hangon)* Nézd, mi történik a kenyér maradékával. Nem látod? Mozdul!

MÉTOS: Férges? *(sápadtan közel hajol a kenyérhez)* Férges?

(Általános derültség)

TIBÉRIUS: *(felemelt hangon)* Vak vagy? Nem látsz a szemedtől? Ez a kenyér magától növekszik! Degeszre tömheted vele a bendőd, újra kinő, akkora lesz, mint amikor megtörted.

TITKÁRNŐ: Nem kell többé azon töprengeni a népednek, hogy miből vásároljon kenyeret!

MÉTOS: Gondolod? Azt mondod? Lehet. *(közlebb hajol)* De szerintem nem nőtt ez egy jottányit sem, pedig nemhogy fürkészik, kigúvadnak szemeim!

TIBÉRIUS: *(ököllel az asztalra csap)* Márpedig, ha mondom, növekednie kell! *(elkomorodva mered a kenyérre)*

QUINTUS: *(rémiútan)* Valóban... mintha... kicsit...

TITKÁRNŐ: Adjunk a lepénynek egy szusszanásnyi időt. Engem is meghökkentett Métos szőrös lába, én is megálltam a fejlődésben.

QUINTUS: Emberek! Baljós előérzet lett úrrá rajtam. Métos, igazad van. Ez a kenyér most meg se moccan! Láz veri ki homlokom. Megállt volna a növekedésben? *(remeg, a lepényt simogatja)* Kedves kenyérem, mondd, elfáradtál? Túl sokat ettünk ma belőled?

SULPTIUS: Hátha limitált a gyarapodása.

TITKÁRNŐ: Próbáld mesterségesen lélegeztetni. *(a császárnak súgja)* Szólítsa fel a császár, hogy „Kenyer, szedd magad össze, növekedj! Egyébként hét baj lesz!”

BRENNUS: Ez bedobta a törölközőt. *(odavánszorog, és nézi)* Az előbb egy stadionnyi távolságból is látszott, ahogy nő, puffadozik, s ez most abbamaradt.

TIBÉRIUS: *(komoly lesz)* Quintus! Előfordult-e már a kenyereddel ilyesmi?

QUINTUS: Soha! *(felzokog)* Elrontottátok! Átok hulljon rám, hogy a kezemből kiengedtem. Elromlott, pedig fontosabb az állami nyugdíjnál. Azt hittem, életem végéig rágcásálhatom. Elcseszted, átkozott fűzfapoéta! *(rugdosná Métos-t, de lefogják)*

MÉTOS: *(nem kap levegőt)* Fűzfa? Én? *(sziszszeg)* Mikor megláttam a napvilágot, egy méh telepedett ajkamra, s verseimet maga Apolló súgja fülembé!

TITKÁRNŐ: Nem inkább az ápoló?

MÉTOS: Hány versenyt nyertem már meg, babérkoszorú... *(szavaló pózba vágja magát)*

Lantodon, ó, jó Apolló
Isteni szép zene szól!
Hallatára ünnepi-dísz,
Múzsza lányok tánckara
Várja a hívó szót.
Dal és tánc a lényed,
Tárd ki nekik bőven a kincseidet!
A szív, a lélek,
De még a vad vihar is szelidül!
Lantodon, ó, jó Apolló
Dal zendül!

QUINTUS: *(eszi a kenyér maradékát)* Vége. Nincs többé. Itt hagyott. Lelkét kilehelte. Ez most olyanná vált, mint egy közönséges lepény. Mint meghalt élőlény. Nem. Nem lett volna szabad idejönnöm.

TIBÉRIUS: *(kinéz az égre)* Rettentő felhők gyülekeznek, végső reményünket félttem, nehogy elrabolják az irigy istenek!

MÉTOS: *(Quintusnak odaszól)* Egyet se búsuljatok. Ha van kenyér és cirkusz, attól még ugyanúgy fogjuk mindkettőt tovább követelni! Az ilyen dolgok nem függenek össze! Vannak felgyülemlett indulatok, s túl jól szervezettek vagyunk ahhoz, hogy abbahagyjuk...

*(Dörög, villámlik, félhomály borul a teremre. A szolgák fátylát gyújtanak.
Hírnök jó, zokog)*

HÍRNÖK: Császár, készülj a legszörnyűbbre! Őrségváltáskor, az előbb látom, gyermekként ültetett babérfád, melynek helyét egykor Iuppiter villámmal jelölte ki, egyik percről a másikra kiszáradt. Egerek vertek tanyát odvában! És a virulens babérleveleket, melyek győzelmi koszorúba kíváncsoznak, mintha leforrázták volna.

(Halálos csönd. Holtféberré válik mindenki a nyilvánvalóan baljós hír hallatán)

Bevégeztetett

7.

A Jézusért elindult küldöttség váratlanul visszatér, s a halálhírét hozzák. Egy koldus számol be a drámai történekekről. Jézus immár odafent van, s nem kenyeret, hanem szeretetet szaporít.

(Ismét nyílik az ajtó, s a Jézusért küldött Katona ront be.)

SULPTIUS: Katona! *(nem hisz szemének)* Te itt?! Rég úton kéne lennetek... *(tajtékezik)* Vagy Jézust elhoztátok? Szembe találkoztatok vele útközben?

TIBÉRIUS: *(hevesen közbevág, a szeme villog)* Hol a názáreti, jöjjön azonnal élém! Hívjátok be, ha itt van! Hívd be, beszéljük meg a részleteket természetesen úgy, hogy ő is tisztos hasznot húzzon a nyereségből. Aki velem bizniszel, tudvalevőleg sose jár rosszul. *(széles mozdulatok)* Hatalmas beruházások...

KATONA: *(mélabús, reszket)* Szólhatok végre? *(elcsuklik a hangja)* Mert el nem mondható, ami történt!

TIBÉRIUS: Tudom. *(magába roskad)* Most jelentették babérfám rejtélyes pusztulását... De engem Jézus érdekel, hívd már be, ha itt van, te félelemtől falevélként remegő katona!

KATONA: Micsoda? *(szívéhez kap, sóhajtozik)* Kiszáradt a babérfád? Iszonyat! Mindig csodálattal néztük a nejemmel a szent fát, néha kimondottan ezért sétáltunk gyönyörködni örökzöld illatos levelében, mert nem kétséges, hogy egy fontos istenség a lakója. Megesett, hogy a nőm halk fuvolaszóval odatáncolt talpcsengettyűnkkel kísérvé, félhosszú köpenyben ellejtett körötte egy szólószámot. A tánc gyönyörűsége gyakran ragadja magával, legnagyobb álma, hogy szemed láttára nyilvános előadáson szerepeljen.

TIBÉRIUS: *(nyel egyet)* Rendben.

KATONA: Köszönöm... szövegmondás, ha lehet, ne kísérje.

TIBÉRIUS: *(türelemmel)* Jézusról kérdeztelek!

KATONA: Jézus. Igen. Hogyne, igen, persze. *(visszazökken a depresszióba)* Hol is kezdjem? Utasításodnak megfelelően összekaptuk magunkat, s elindult egy lovas dandár a messzi Júdeába. Szélvészként vágattunk végig a Via Appián, szikráztak a patkók. Eljutottunk egész a bevásárlóközpontig, ahol ambróziát s egyéb fűszert, nyaláncságot kapni. Alig érünk ki Rómából, a hármás elágazásnál jajgató kolduscsapat botlott az utunkba.

TIBÉRIUS: Koldus?

TITKÁRNŐ: *(a császár fülébe hajol, sutyorog)* Bocs, de nem bírok magammal, mert az egy lelki terror, amit velem művelsz! El kell mondanod mindent a nejednek, Vipsania Agrippinának, ami köztünk alakulgat.

TIBÉRIUS: *(felemeli hangját)* Azt, hogy mentális problémáid vannak?

(Int a türelmesen várakozó Katonának, hogy beszéljen.)

KATONA: A koldusok sírtak, kiabáltak, szaggatták a ruhájuk...

TIBÉRIUS: Elég! *(oroszlán haraggal csap az asztalra)* Ne a koldusokról beszélj nekem! Itt van Jézus, vagy nincs itt?

KATONA: Nincs. *(hebeg)* De jobb, ha magától a szemtanútól értesülsz, attól a koldustól, kit idehoztam, mert nem rendelkezem a témához méltó szókészlettel... Jézus... hogy Jézus... *(elcsuklik a hangja)*

TIBÉRIUS: Elég! Hívd rögtön a koldust. *(körbe kiált)* Pénzbírsággal illetem, aki kérés nélkül megmukkan, ez egy munkahely és nem presszó, ha valaki nem venné észre!

(Behoznak egy kislányt, összekarmolt képű toprongyos koldust)

SULPTIUS: *(az örré kiált)* Megnéztétek? Szúrószerszám nincs a tarisznyájában? E héten már többeknek támadt kedve a császárt ledöfni.

ŐR: *(fejét rázza)* Tör nincs nála, ellenben a bukszája koldus létére teletömve.

SULPTIUS: Loptad? Azért kaptad, hogy a császárral végezz?

KOLDUS: *(lesüti szemét)* Kétpúpú tevére spórolok, senki kedvéért nem hagyok fel tervemmel! Elegem van a dromedárból, minduntalan lecsúszok róla, kék-zöld a püspökfalatom.

SULPTIUS: Honnan az a 30 ezüst?

KOLDUS: Adok, veszek. *(hangja elcsuklik)* Árulok... mikor, mi adódik.

TIBÉRIUS: Halljuk, beszélj. Mi történt Júdeában? Hol marad Jézus, akit magamhoz kérttem?

KOLDUS: *(összinte pátosszal)* Ő már egy sokkal nagyobb úr jobbján ül. Csak az képes elmondani, ami ott történt, akinek szíve nincs... ugyanis Jézust keresztre feszítették! *(felzokog, végigszánja arcát körmeivel)* Fájdalmam leírhatatlan, és memória kihagyásaim vannak... így védekezik a szervezetem a guta ellen, nehogy összeomoljak.

(Rájuk tör a némaság.)

TIBÉRIUS: Meghalt Jézus? *(megszédül, a titkárnője támogatja)* Nem hiszem el. Hogy történt?

QUINTUS: Kizárt. Lehetetlenség. Nem lehettek, bocsánat a szóért, ekkora barmok! Biztos voltam, felmentik, hisz csak jót tett földi útja során. Gyógyított, táplált, vigasztalt, sugárzó szeretet övezte, nem habozott, hogy megbocsát-e az ellene vétkezőknek. Felemelte az egyre inkább állattá aljasuló emberiséget.

TIBÉRIUS: És pont ellentétes a hatás.

QUINTUS: Táplálta az éhezőket, mert az éhségnél nincs szörnyűbb. *(habzik a szája, a szemében őrület)* ...Az éhség ugyanakkor a legjobb szakács. Receptjeimnek könyvkiadót keresek, szponzort... *(elájul)*

(Minden várakozó tekintet a koldus fele fordul.)

TIBÉRIUS: Mondom én, hogy megőrült a világ, ma már a szekér húzza az ökröt! Hallgatlak, gyermekem.

KOLDUS: *(kap egy pohár limonádét)* Történt nemrég, Húsvét előkészületi napján, hat óra körül járt az idő. Pilátus helyet foglalt a bírói széken, s megkérdezte a népet: „Keresztre feszíttessék Jézust, aki királyotoknak mondja magát?” Erre a főpapok tiltakoztak. „Nincs királyunk, csak császáruk!” „Jó. Ha nincs, hát nincs. Ti tudjátok.” Erre kiszolgáltatta nekik, hogy feszítsék keresztre. Szépen leszerelt az emberiség.

TIBÉRIUS: Hát nem kapott amnesztiát?

KOLDUS: Az egyik simadumájú lator olyan védőbeszédet vágott ki, ha hallottad volna, a „haza atyja” címmel tünteted ki te is.

SULPTIUS: Tehát, te Jézus ellen szavaztál.

KOLDUS: Tanítsd meg nekem, mert nem tudom, megkülönböztetni a búzát az ocsútól! *(összeomlik)* Meg is bántam, de erről elsősorban a Sátán tehet, aki nyilván ott volt a háttérben, s összezavart!

(Dermedt csend)

TITKÁRNŐ: *(sutyorog a császár fülébe)* Én nem magam miatt beszélek, de fogd végre fel: neked van rám szükséged! És nem fordítva.

TIBÉRIUS: *(döbbenet)* Nekem? Rád? Elragad a fantáziád.

TITKÁRNŐ: *(elpirul)* Ha nem teszel tisztességes nővé, addig szó se lehet semmilyen disznóságról, ne is álmoldj ilyesmit. Sőt. Elmondom Agrippinának, milyen korhatáros dumákat sugdosol a fülembe, ami már bántalmazás!

TIBÉRIUS: Ebből elég, zsibbad az agyam a mocskos fantáziádtól, te ördög ügyvédje! Számomra a család a legfontosabb! Még a kis unokaöcsém, Nérócska erkölcsi fejlődése is fontosabb...

(elfordul a titkárnőtől, s magához öleli a koldust, zokognak.)

TITKÁRNŐ: Hát jó. Tibérius, látom, vasból van a szíved. De most már elárulhatom, nejed, Agrippina utasított, hogy próbára tegyelek, képes vagy-e a kísértésnek ellenállni. És kénytelen vagyok elmondani neki, hogy nem tudtál! *(búgó hangra vált)* Értsd meg, annyira nyomorultul érzem magam, tegnap is elővettem a nyári ruháim, felpróbáltam jó-e még rám, hogy áll az ékszereimhez, s kétszer átrendeztem a szobám.

KOLDUS: *(gesztikulálva folytatja)* Ekkor történt, hogy a szürkület homállyá sötétedett. Lehetetlen szavakba foglalni a traumatikus látványt, ahogy Jézus cipelte felfelé azt a szörnyű keresztet, egyedül, mikor magát is alig vonszolta.

TIBÉRIUS: Meg se pihenhetett?

KOLDUS: „Gyerünk, szaporábban!” – bízatták kivont kardú pribékek, s a tömeg kővel hajigálta. Akkor értettem meg, kevesen vannak a jók, s oly sok gonosz nyüzsög köztünk. Megköpdösték, korbácsolták, szurkálták, úgy nézett ki, mint egy tűspárna, de egy rossz szavát se hallottam. A szeme mélységes csalódást sugárzott, *(elcsuklik a hangja)* hogy ezt tették vele azok, akiket megváltani a földre jött.

TIBÉRIUS: Ó, ti földhözragadt gyülevész népség, aki nem veszi észre az Istent? Az ő kínhalála sokkal nagyobb csapás ránk nézve, mint az ő számára! Csoda-e, ha én ma már jobban félek az élettől, mint a haláltól. Azt hittem, eljön hozzánk, és... Elszámoltam magam.

QUINTUS: Maga az ötleted nem volt rossz, csak az időzítéssel volt baj. Kicsit előbb kellett volna... Ezen már értelmetlenség gondolkozni.

TITKÁRNŐ: Mért? Ha nem gondolkozunk rajta, akkor értelmes? *(a kávéra böke)* Nem megmondtam, hogy ki fog hűlni?

KOLDUS: Még valami, mert a számban maradt: Mielőtt elfogták, engem ért az a tisztesség, hogy megcsókolhattam orcáját, pedig már közeledtek a martalócok... *(rángatja a sírás)*

QUINTUS: *(irigykedve)* Hogyan? Megcsókolta?

KOLDUS: *(keserű baszabgyással)* Történt, hogy egy ismerős katona hozzám odalépett, „Fogadunk tíz ezüstben, Júdás, hogy nem mered Jézust megcsókolni!?” „Már mért ne merném?” Végül, harmincban maradtunk, nekem se a legyek hordják össze a pénzt. El volt vegyülve Jézus a tömegben, odamentem hozzá...

TIBÉRIUS: *(hallgat, kezét tördeli, vigasztalhatatlan)* Na, és Pilátus? Egy szava sem volt? Nyilván árnyékba vonulva kortyolgatta a nektárt.

KOLDUS: Pilátus? Ő mosta a kezét: „Ártatlan vagyok ez igaz embernek véréből!” – ismételte.

QUINTUS: *(némán folynak arcán a könnyek)* Ő és az ártatlanság...

KOLDUS: Nem. Pilátus kezdetben valóban orrolt a názáretire, de végül már annyira megbékélt vele, szinte védelmezte, mert az ő haragja hamar elszáll.

TIBÉRIUS: Ó, bár haragjával a lelke is elszállna!

(felzökög, arcát kezébe temetve)

TITKÁRNŐ: És a keresztre feszítést kinek tulajdonítod? Ezt is a Gondviselésnek?

TIBÉRIUS: Pontosan. Mert halála után felszáll a Mennybe, ahonnan sokkal többet tehet értünk! Ég és föld a különbség.

QUINTUS: Nem kenyeret, szeretetet szaporít!

– vége –